Lietas Nr.C33410720
Lietas arhīva Nr.C-0374-22/29
ECLI:LV:RIRT:2022:0119.C33410720.10.S

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā
Jūrmalā 2022.gada 19.janvārī

Rīgas rajona tiesa
tiesnese O.Žuka
rakstveida procesā izskatīja civillietu akciju sabiedrības "Gaso" prasībā pret /pers. A/ par atlīdzības par patērēto dabasgāzi, kompensācijas un izdevumu piedziņu.

Aprakstošā daļa

[1] Prasītāja akciju sabiedrība "Gaso" 2020.gada 1.jūlijā cēla tiesā prasību, kura vēlāk grozīta, pret atbildētāju /pers. A/ par atlīdzības par patērēto dabasgāzi, kompensācijas un izdevumu piedziņu, kurā prasītāja lūdz tiesu: 1) piedzīt parādu 3 210,14 *euro*, līgumsodu 3 210,14 *euro*, skaitītāja demontāžas un jaunā skaitītāja uzstādīšanas izdevumus 24,64 *euro*, jaunā skaitītāja vērtību 44,29 *euro* un veiktās skaitītāja pārbaudes izdevumus 36,30 *euro*; 2) noteikt prasītājas tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei (izsoles noslēguma dienai) saņemt likumiskos nokavējuma procentus 6 % gadā no piedzītās summas. Prasības pieteikums pamatots ar šādiem apstākļiem.

[1.1] Starp akciju sabiedrību "Latvijas Gāze" kā piegādātāju un /pers. A/ kā lietotāju noslēgts līgums par dabasgāzes piegādi individuālo dzīvojamo ēku (būvju) īpašniekiem Nr./numurs/ par dabasgāzes piegādi nekustamajā īpašumā /adrese/.

[1.2] Dabasgāzes uzskaitei gazificētajā objektā bija uzstādīts dabasgāzes norēķinu uzskaites mēraparāts Premagas G4 BK Nr./numurs/un uzlikta akciju sabiedrības "Latvijas Gāze" plomba Nr./numurs/. Skaitītājs sastāv no metāla korpusa un priekšējā paneļa, kas savā starpā nostiprināti ar metāla kniedi, caur kuru izvērta plombēšanas stieple, kuras gali nofiksēti ar skaitītāja rūpnīcas plombu, kuru neviens nav tiesīgs noņemt vai mainīt.

/datums 1/ prasītāja, klātesot atbildētājam, gazificētajā objektā veica uzstādītā skaitītāja un akciju sabiedrības "Latvijas Gāze" plombas noņemšanu, ievietojot tos drošības maisā Nr./numurs/, kā arī jauna dabasgāzes norēķinu uzskaites mēraparāta BK-G4M Intergaz Nr./numurs/ uzstādīšanu.

Ar SIA "V&V VentMet laboratorija" /datums 2/ aktu Nr./numurs/8 konstatēta iejaukšanās kniedē un skaitītāja rūpnīcas plombā, kas liecina par atbildētāja negodprātīgu un apzinātu rīcību, kuras rezultātā atbildētājam bija iespēja dabasgāzi patērēt bez uzskaites vai samazināt uzskaitītās dabasgāzes apjomu.

Eksperta /datums 3/atzinumā Nr./numurs/ secinājumu daļā attiecībā uz skaitītāju norādīts, ka izurbta sākotnējā stiprinājuma kniede un nomainīta ar esošo stiprinājuma kniedi; nomainīta sākotnējā verifikācijas plomba pret esošo verifikācijas plombu.

Savukārt kniedes un skaitītāja rūpnīcas plombas noņemšana (atvēršana) ļauj pilnībā atvienot skaitītāja priekšējo paneli (uzskaites mehānismu) no skaitītāja korpusa, secīgi iepriekš minēto darbību rezultātā skaitītāja uzskaites mehānisms vairs netiek savienots ar diafragmām un tiek pārtraukta saķere starp zobratiem, tādējādi ir iespējams dabasgāzi patērēt bez uzskaites. Šādos gadījumos ir iespējams arī mainīt skaitīšanas ierīces rādījumus.

Tādējādi SIA "V&V VentMet laboratorija" /datums 2/aktā Nr./numurs/ par mērīšanas līdzekļa pārbaudi un eksperta /datums 3/atzinumā Nr./numurs/ konstatētā iejaukšanās kniedē un skaitītāja rūpnīcas plombā kopsakarā ar skaitītāja ražotāja "Elster s.r.o." 2020.gada 9.septembra atbildē sniegtajām ziņām un Rīgas Tehniskās universitātes Būvniecības inženierzinātņu fakultātes profesora /pers. B/ 2021.gada 20.maijā sniegto paskaidrojumu par gāzes skaitītāja Premagas (Elster) G4 BK uzbūves un uzskaites principiem apstiprina faktu, ka kniede un skaitītāja rūpnīcas plomba tikuši prettiesiski noņemti, kas atbildētājam radījis iespēju dabasgāzes patērēšanai bez uzskaites 8 gadu garumā.

Ar skaitītāju uzskaitītais dabasgāzes patēriņš gazificētajā objektā bija būtiski samazinājies laika posmā no 2010.gada 31.decembra līdz 2018.gada 31.decembrim, salīdzinot ar laika periodu no 2005.gada 31.decembra līdz 2010.gada 31.decembrim.

Atbildētājs ir pieļāvis līguma 2.1.4.punkta un 2017.gada 7.februāra Ministru kabineta noteikumu Nr.78 "Dabasgāzes tirdzniecības un lietošanas noteikumi" (turpmāk Ministru kabineta noteikumi Nr.78) 97.3.apakšpunkta un 146.punkta pārkāpumus.

Ievērojot to, ka pienākumu nodrošināt skaitītāja un uz skaitītāja esošās kniedes un skaitītāja rūpnīcas plombas saglabāšanu, noslēdzot līgumu, uzņēmās atbildētājs, bet šis pienākums netika izpildīts, atbildētājam ir pienākums atlīdzināt prasītājai nodarītos zaudējumus, samaksājot par izlietoto dabasgāzi un sadales sistēmas pakalpojumiem atbilstoši izlietotās, bet neuzskaitītās dabasgāzes apjomam.

Prasītāja ir sagatavojusi izlietotās dabasgāzes un sadales sistēmas pakalpojumu pārrēķinu par laika posmu no 2010.gada 31.decembra līdz 2018.gada 31.decembrim, pamatojoties uz faktiski patērēto dabasgāzes daudzumu līdzīgos apstākļos līdzīgā laikposmā, proti, no 2005.gada 31.decembra līdz 2010.gada 31.decembrim.

Pārrēķinā iekļautais posms no 2010.gada 31.decembra līdz 2018.gada 31.decembrim, kura laikā konstatējams būtiski samazināts uzskaitītās dabasgāzes patēriņš, ir 96 mēneši, tādēļ, lai laika posms no 2005.gada 31.decembra līdz 2010.gada 31.decembrim atbilstu attiecīgajam periodam, uzskaitītais dabasgāzes apjoms (13 194 m^3) posmā no 2005.gada 31.decembra līdz 2010.gada 31.decembrim (60 mēneši) tika izdalīts ar 60, tādējādi izrēķinot vidējo dabasgāzes patēriņu mēnesī (220 m^3), kas secīgi tika reizināts ar 96 mēnešiem.

Sagatavojot pārrēķinu, ir ņemts vērā periodā no 2010.gada 31.decembra līdz 2018.gada 31.decembrim ar skaitītāju uzskaitītais dabasgāzes apjoms, proti, no kopējā faktiski izlietotās dabasgāzes apjoma (21 120 m^3) ir atņemts ar skaitītāju uzskaitītās dabasgāzes apjoms (15 767 m^3) attiecīgajā periodā, tādējādi nosakot izlietotās, bet neuzskaitītās dabasgāzes apjomu 5 353 m^3. Līdz ar to saskaņā ar pārrēķinu atbildētājam ir pienākums samaksāt prasītājai par faktiski izlietoto, bet neuzskaitīto dabasgāzi (5 353 m^3) 3 210,14 *euro*, tādējādi nodrošinot ekonomisko ekvivalenci prasītājas un atbildētāja tiesiskajās attiecībās.

Jāņem vērā arī tas, ka patiesais bez uzskaites izlietotās dabasgāzes apmērs saprātīgi varētu būt krietni lielāks, jo, radot iespēju dabasgāzes

patēriņam bez uzskaites, zūd jebkāda nepieciešamība taupīt, jo par izlietoto dabasgāzi nav jāmaksā.

[1.3] Viens no kritērijiem, nosakot līgumsoda apmēru, ir pārkāpuma ilgums. Tā kā dabasgāzes patēriņš bija būtiski samazinājies laika periodā no 2010.gada 31.decembra līdz 2018.gada 31.decembrim, atbildētāja pieļautais pārkāpums atzīstams par ilgstošu.

Konkrētajā gadījumā rīcība, prettiesiski iejaucoties dabasgāzes uzskaites sistēmā, ir uzskatāma par vispārbīstamu darbību, jo var radīt sprādzienbīstamas situācijas, tādējādi apdraudot ne vien savu, bet arī citu cilvēku veselību un dzīvību, kā arī īpašumu.

Turklāt līgumsodam ir jābūt noteiktam tādā apmērā, lai nodrošinātu arī prevencijas un sodīšanas funkciju izpildi, tam ir jābūt samērīgam, salīdzinot ar pieļauto pārkāpumu un tā iespējamām sekām.

Ievērojot minēto, līgumsoda apmērs, kas noteikts zaudējumu apmērā, proti, 3 210,14 *euro*, ir samērīgs ar izdarīto pārkāpumu.

[1.4] Prasība pamatota ar Latvijas Republikas Satversmes 105.pantu, Civillikuma 1587., 1716., 1717., 1724.[1], 1779., 1895.pantu, Ministru kabineta 2017.gada 7.februāra noteikumu Nr.78 "Dabasgāzes tirdzniecības un lietošanas noteikumi" 97.3.apakšpunktu, 146.punkta otro teikumu.

[2] Tiesā 2020.gada 11.augustā saņemti atbildētāja paskaidrojumi, kuros atbildētājs norāda, ka prasību neatzīst un lūdz to pilnībā noraidīt šādu apsvērumu dēļ.

Atbildētājs nekad nav iejaucies dabasgāzes skaitītāja darbībā, nav aizticis plombas un kniedes.

Dabasgāzes patēriņš objektā nav būtiski mainījies 10 gadu laikā, tas nav mainījies arī pēc skaitītāja maiņas.

Nav saprotams, kāpēc skaitītājs nodots pārbaudei trešajai personai, ja Ministru kabineta noteikumu Nr.78 87.punktā paredzēts, ka šo faktu konstatē sadales sistēmas operators.

N o /datums 1/akta redzams, ka skaitītāja nomaiņu veicis prasītāja darbinieks, kam ir autovadītāja atslēdznieka specialitāte. Prasītāja nav pierādījusi, ka prasītājas pārstāvis atbilst Ministru kabineta noteikumu Nr.78 2.21.punkta prasībām.

Drošības maiss netika aizlīmēts un tam netika piešķirta drošības uzlīme, par ko jābūt atzīmei aktā.

Ekspertīzei skaitītājs nodots tikai pēc gada, kas šajā laikā varēja notikt ar skaitītāju un kam bija pieeja pie tā nav zināms.

Nav pamatots, kā jaunā skaitītāja uzstādīšana ir nodarījusi zaudējumus sistēmas operatoram, kuram ir pienākums to uzstādīt par saviem līdzekļiem.

[3] Tiesā 2020.gada 14.septembrī saņemta prasītājas atsauksme uz atbildētāja paskaidrojumiem, kurā norādīts turpmāk minētais.

Gazificētajā objektā uzstādīts un nodots atbildētāja glabāšanā jauns un iepriekš nelietots skaitītājs, ko apstiprina /datums 4/akts Nr./numurs/ par gāzes skaitītāja un aparātu pievienošanu.

Prasītāja nepiekrīt atbildētāja apgalvojumam, ka darbinieks, kas veicis skaitītāja un akciju sabiedrības "Latvijas Gāze" plombas noņemšanu, neatbilst Ministru kabineta noteikumu Nr.78 2.21.apakšpunkta prasībām, jo minētais apakšpunkts dod skaidrojumu terminam "par gāzes saimniecību atbildīgā persona", kas nav attiecināms uz prasītājas darbiniekiem.

Prasītājas darbiniekiem, kuri veic dabasgāzes skaitītāju un plombu maiņu, nav jābūt speciālām zināšanām ekspertīžu veikšanā, lai noteiktu, vai ir notikusi prettiesiska iejaukšanās dabasgāzes skaitītājā un plombā, tādēļ pārbaudi veica SIA "V&V VentMet laboratorija".

Drošības maiss Nr./numurs/ netika bojāts, ko apliecina aktā norādītais par saņemtā iepakojuma stāvokli. Drošības maiss ir pašlīmējošs, tādēļ papildu drošības uzlīmju izmantošana drošības maisu aizlīmēšanā nav nepieciešama un nav paredzēta.

[4] Tiesā 2022.gada 13.janvārī saņemti atbildētāja paskaidrojumi par prasības pieteikuma grozījumiem, kuros atbildētājs norāda, ka prasību neatzīst un turpmāk minēto.

Atbildētājs uzskata par nepamatotu prasītāja metodoloģiju, pēc kādas tiek veikts aprēķins.

Prasītājs ir piemērojis periodu, kurā skaitītāju rādījumi bijuši visaugstākie, lai iegūtu augstāku vidējo patēriņu.

Ekonomiskā ekvivalence nevar aizstāt prasītāja pienākumu pierādīt zaudējumu apmēru, to konkretizējot.

Kopš atbildētājs ir noslēdzis līgumu par dabasgāzes piegādi, atbildētājam faktiski ir bijis nemainīgs patēriņš – apmēram 2 000 m^3 gadā, kas svārstās robežās līdz 200 m^3. Prasītāja retoriski prasības pieteikumā norāda uz būtiskām izmaiņām patēriņā, nenorādot kritērijus terminam "būtisks". Svārstības sastāda 80,45 *euro* gadā jeb 6,70 *euro* mēnesī. Nav pierādīts, ka objekts būtu saņēmis vairāk dabasgāzi nekā tā ir uzskaitīta.

Vērtējot ziņas par faktisko patēriņu, ir secināms, ka faktiskā patēriņa izmaiņas gadā svārstās no 2 857 m^3 līdz 1 653 m^3 = 2 857-1 653/13 (periods no 2005.gada līdz 2018.gadam) = 92,61 m^3 gadā.

Papildus gribu norādīt, ka aprēķinā nav ņemta vērā dabas gāzes skaitītāja pieļaujamā kļūda. Saskaņā ar Ministru kabineta 2006.gada 22.augusta noteikumiem Nr. 665 "Noteikumi par metroloģiskajām prasībām gāzes patēriņa skaitītājiem un tilpuma korektoriem" 7. un 8. punktu pieļaujamā kļūda var būt robežās no 3% - 1,5%. Pie gada patēriņa 2 857 m^3 maksimāli pieļaujamā kļūda 3% gadā ir 86 m^3, kas veicot aprēķinus būtu jāatņem no vispārīgiem aprēķiniem.

Eksperta atzinumā norādīts, ka skaitītājs ir mehāniski bojāts. Uzskatu, ka šādi secinājumi, nerunā pretī praksē iespējamiem gadījumiem, kad skrāpējumi uz skaitītāja bijuši jau pirms tā uzstādīšanas vai radušies, skaitītāju skarot kādam krītošam priekšmetam vai pašam krītot. Svarīgi ir atzīmēt, ka ekspertīzes atzinums nedod atbildi uz lietā būtiski noskaidrojamu jautājumu - ja skaitītājs ir bijis bojāts vai tas ir ietekmējis rādījumu precizitāti.

Nevienā no apsekošanas reizēm 2012., 2015. un 2018.gadā, prasītāja pārstāvjiem nav radušās pamatotas aizdomas, lai veiktu skaitītāja pirmstermiņa pārbaudi, kā tas noteikts Ministru kabineta 2017.gada 7.februāra noteikumu Nr. 78 "Dabasgāzes tirdzniecības un lietošanas noteikumi" 148.1.punktā un līguma 3.2.3. punktā.

Jauna skaitītāja uzstādīšana - darbība ir jānodala no pašas mantas. Manta – skaitītājs pieder prasītājai. Skaitītājs netika uzstādīts tāpēc, ka iepriekšējais nebija derīgs vai bija jāveic pirmstermiņa verifikācijas pārbaude. Skaitītāja maiņa notika pēc 15 gadiem, jo bija beidzies šī tipa skaitītāju ekspluatācijas laiks. Nav konstatējama cēloniskā saistība skaitītāja nomaiņai ar atbildētāja prettiesisku rīcību.

Prasību daļā par līgumsoda (kompensācijas) piedziņu prasītāja pamato ar līguma 4.2. punktu, dispozitivitātes principu un Civillikuma 1779.pantu.

Līguma 4.2. punkta norma pēc sastāva un būtības ir Ministru kabineta 2016. gada 9. februāra noteikumu Nr. 85 "Dabasgāzes piegādes un lietošanas noteikumi" 98., 99. un 100.punktu tiesību normas, kuras atceltas ar Satversmes tiesas 2020. gada 28. septembra spriedumu lietā Nr. 2019-37-0103.

Līgumsods ir piemērojams, kad puses savstarpēji ir par to vienojušās. Savukārt līguma normas saturs nevar būt pretrunā likuma vai Ministru kabineta noteikumu tiesību normām.

[5] Saskaņā ar Covid-19 infekcijas izplatības pārvaldības likuma 10.panta pirmo daļu, civillietā pusēm 2021.gada 3.novembrī nosūtīts paziņojums par civillietas izskatīšanu, vienlaikus informējot lietas dalībniekus par tiesībām iesniegt papildu paskaidrojumus, pierādījumus vai citus procesuālos lūgumus ne vēlāk kā 14 dienas pirms lietas izskatīšanas.

Motīvu daļa

[6] Pārbaudījusi un novērtējusi prasības pieteikumu un lietā esošos rakstveida pierādījumus, tiesa atzīst, ka prasība ir pamatota, pierādīta un apmierināma daļēji.

[6.1] Prasītāja, saskaņā ar /datums 5/līgumu par dabasgāzes piegādi individuālo dzīvojamo ēku (būvju) īpašniekiem Nr./numurs/, kas noslēgts ar atbildētāju /pers. A/, kura īpašuma tiesības ir nostiprinātas Jūrmalas pilsētas zemesgrāmatas nodalījumā Nr./numurs/, piegādāja dabasgāzi nekustamajam īpašumam /adrese/.

Piegādātās dabasgāzes daudzums uzskaitīts ar /datums 4/uzstādīto dabasgāzes patēriņa skaitītāju Nr.G4BK Nr./numurs/, bet /datums 1/veikta skaitītāja nomaiņa atbildētāja klātbūtnē, sagatavojot par to aktu.

Skaitītājs ir nodots pārbaudei SIA "V&V VentMet laboratorijai", kas /datums 2/aktā par mērīšanas līdzekļa pārbaudi konstatēja, ka mērīšanas līdzeklim ir bojāta rūpnīcas plomba un kniede.

[6.2] Ar Rīgas rajona tiesas 2020.gada 17.novembra lēmumu, lai noskaidrotu faktu, vai gāzes patēriņa skaitītājs un skaitītāja plombas ir bojātas, lietā noteikta trasoloģiskā ekspertīze, mehanoskopisko pēdu izpētei, jo atbildētājs lietā sniedza paskaidrojumus, ka celto prasību neatzīst, jo nav aizskāris dabasgāzes norēķinu uzskaites mēraparātu plombas un nav iejaucies tā darbībā.

Saskaņā ar /datums 5/ Valsts tiesu ekspertīžu biroja eksperta atzinumu Nr./numurs/, ko veica eksperte /pers. C/ secināts, ka skaitītājam ir izurbta sākotnējā stiprinājuma kniede un nomainīta ar esošo stiprinājuma kniedi, nomainīta sākotnējā verifikācijas plomba pret esošo verifikācijas plombu, skaitītājam priekšējā paneļa stiprinājuma augšpusē un zem esošās stiprinājuma kniedes ir skrāpējumi. Skrāpējumi radušies, rotējot stiprinājuma atverē sākotnējo stiprinājuma kniedi, piemēram, to aturbjot, atliecot sākotnējās stiprinājuma kniedes augšdaļas nolocīto virsmu, rotējot ap stiprinājuma atveri cieta priekšmeta loka formas izvirzījumam, veidojot stiprinājuma virsmā loka formas trases, priekšējais panelis attiecībā pret stiprinājuma metāla daļu ir pārvietots.

Ņemot vērā minēto eksperta atzinumu, un ekspertīzē analizēto skaitītāja izpētes procesu un plombu izpēti, tiesa atzīst, ka uz skaitītāja ir bojāta verifikācijas plomba, verifikācijas plombas bojājumi nav nejauši, bet sākotnējā verifikācijas plomba un stiprinājuma kniede ir nomainīta un ir bijusi iejaukšanās priekšējā panelī.

Minētā fakta pierādīšanai prasītāja lietā pievienoja arī Rīgas Tehniskās Universitātes Būvniecības inženierzinātņu fakultātes profesora 2021.gada 20.maija paskaidrojumu par gāzes skaitītāja Premagas G4 BK uzbūves un uzskaites principiem, atbilstoši kuram, noņemot stiprinājuma kniedi un verifikācijas plombu, ir iespējams pabīdīt un atvienot gāzes skaitītāja priekšējo paneli, bet atvienojot priekšējo paneli vai paceļot to, uzskaites mehānisms vairs netiek savienots ar diafragmām un tiek pārtraukta saķere starp zobratiem, un dabasgāzes patēriņš netiek uzskaitīts.

Turklāt skaitītāju ražotājs "Elster s.r.o." 2020.gada 9.jūlijā ir sniedzis prasītājai informāciju par to, ka vienā gadā ražotajiem Premagas G4 BK gāzes skaitītājiem izmantotas identiskas stiprinājuma kniedes atbilstoši vienādam stiprinājuma tipam.

Līdz ar to tiesa nepiekrīt atbildētāja paskaidrojumam, ka skaitītāja skrāpējumi un/vai bojājumi varēja rasties prasītājas rīcības dēļ, kopš skaitītājs atradās prasītājas rīcībā. Turklāt ir redzams, ka drošības maiss, kurā bija ielikts skaitītājs ir pašlīmējošs un tam ir piešķirts Nr./numurs/.

Prasība celta uz tā pamata, ka prasītāja piegādāja un pārdeva dabasgāzi, savukārt lietotājs pārkāpa 2017.gada 7.februāra noteikumu Nr.78 "Dabasgāzes tirdzniecības un lietošanas noteikumi" 97.3.apakšpunktu un 146.punktu, arī līguma 2.1.4.punktu (lietotājam ir pienākums nodrošināt skaitītāja un uzstādīto plombu saglabāšanu), kā rezultātā prasītāja veikusi izlietotās, bet neuzskaitītās dabasgāzes aprēķinu par laika periodu no 2010.gada 31.decembra līdz 2018.gada 31.decembrim.

Tiesa atzīst par pierādītu, ka atbildētājs, ar kuru bija noslēgts līgums par dabasgāzes piegādi nav nodrošinājis skaitītāja plombu saglabāšanu, kas nozīmē, ka skaitītājs bija ietekmēts un šajā sakarā tika radīta iespēja dabasgāzi lietot bez maksas, līdz ar to pārkāpjot pušu noslēgtā līguma 2.1.4.punktu.

Civillikuma 1587.pantā noteikts, ka tiesīgi noslēgts līgums uzliek līdzējam pienākumu izpildīt apsolīto, un ne darījuma sevišķais smagums, ne arī vēlāk radušās izpildīšanas grūtības nedod vienai pusei tiesību atkāpties no līguma, kaut arī atlīdzinot otrai zaudējumus.

Minētā sakarā, saskaņā ar Civillikuma 1587.panta noteikumiem, atbildība par līguma noteikumu pārkāpumu ir jāuzņemas atbildētājam.

Civillikuma 1779.pants paredz, ka katram ir pienākums atlīdzināt zaudējumus, ko viņš ar savu darbību vai bezdarbību nodarījis.

Civillikuma 3.pants noteic, ka katra civiltiesiska attiecība apspriežama pēc likumiem, kas bijuši spēkā tad, kad šī attiecība radusies, pārgrozījusies vai izbeigusies.

Ņemot vērā, ka īpašumā uzstādītais skaitītājs noņemts /datums 1/, tad piemērojami ir uz to brīdi spēkā esošie Ministru kabineta 2017.gada 7.februāra noteikumi Nr.78 "Dabasgāzes tirdzniecības un lietošanas noteikumi".

Ministru kabineta noteikumu Nr.78 97.3.punkts paredz, ka lietotājam ir pienākums nodrošināt uzstādīto komercuzskaites mēraparātu un plombu saglabāšanu. Savukārt 146.punkts paredz, ka komercuzskaites mēraparāta pievienošanas shēmas izmaiņas, minēto ierīču nomaiņu, pārvietošanu, remontu un pārbaudi lietotājs saskaņo ar sadales sistēmas operatoru. Jebkurai personai ir aizliegts ietekmēt komercuzskaites mēraparāta darbību.

Saskaņā ar Ministru kabineta noteikumu Nr.78 87.punktu, ja, pārbaudot lietotāja dabasgāzes sistēmu, sadales sistēmas operators konstatē, ka patvaļīgi ierīkots pieslēgums pirms komercuzskaites mēraparāta vai lietotājs dabasgāzi lieto bez komercuzskaites mēraparāta, vai komercuzskaites mēraparāts vai plomba ir bojāta un kādas minētās darbības dēļ ir samazināts dabasgāzes patēriņa rādījuma lielums vai radīta iespēja dabasgāzi lietot bez maksas, sistēmas operators par konstatēto faktu sastāda aktu divos eksemplāros.

Līguma 4.2.punktā ir pielīgtas prasītājas tiesības gadījumā, ja tiek konstatēti tīši skaitītāja bojājumi vai izdarīti citi pārkāpumi, kuru dēļ ir samazināts gāzes patēriņa lielums vai radīta iespēja gāzi lietot bez maksas, veikt patērētās dabasgāzes pārrēķinu.

Konkrētajā gadījumā atbildētājs kā enerģijas lietotājs pieļāvis gazificētajā objektā uzstādīta skaitītāja bojājumu, kura dēļ radīta iespēja dabasgāzi patērēt bez maksas.

Turklāt, atzīstams, ka gazificētajā objektā /adrese/, ir novērojams samazināts uzskaitītais dabasgāzes patēriņš pēc 2010.gada 31.decembra. To apstiprina atbildētāja faktiski patērētās dabasgāzes daudzuma pārskats par laika periodu no 2004.gada 30.decembra līdz 2018.gada 31.decembrim, no kura redzams, ka dabasgāzes patēriņš ir būtiski samazinājies no 2010.gada 31.decembra līdz 2018.gada 31.decembrim.

Atbildētāja norāde par to, ka arī pēc skaitītāja maiņas /datums 1/patēriņš nav mainījies, neizslēdz tiesas konstatēto par patēriņa izmaiņām no 2010.gada 31.decembra līdz 2018.gada 31.decembrim. Turklāt nav atstājams bez ievērības apstāklis, ka atbildētājs, zinot par skaitītāja noņemšanu, varēja patēriņu turpmāk kontrolēt.

Tiesa, pārbaudot faktiski patērētās dabasgāzes daudzumu objektā, saskaņā ar prasītājas sastādītajiem aprēķiniem par fiksētajiem skaitītāja rādījumiem, konstatē, ka dabasgāzes kritums novērojams pēc 2010.gada 31.decembra līdz kuram, sākot ar 2004.gada 30.decembri vidējais mēneša patēriņš kubikmetros uz vienu kvadrātmetru bijis 1.83 m^3 /m^2 mēnesī, savukārt pēc minētā datuma līdz 2018.gada 31.decembrim vidējais patēriņš uz vienu kvadrātmetru bijis 1.37 m^3 /m^2 mēnesī.

Līdz ar to tiesa uzskata, ka no atbildētāja piedzenamās maksas par patērēto (neuzskaitīto) dabasgāzi noteikšanai ir izmantojams prasītājas iesniegtais aprēķins, kas sagatavots, pamatojoties uz atbildētāja faktiski patērēto dabasgāzes daudzumu līdzīgos apstākļos līdzīgā laikposmā. Laika

posma no 2004.gada 30.decembra līdz 2010.gada 31.decembrim iekļaušana salīdzināšanas aprēķinā ļauj iegūt precīzākus datus par patēriņu ilgākā laika posmā un minētā termiņa samazināšanai nav pamata. Savukārt atbildētāja iesniegtais aprēķins nav pieļaujams, jo tajā piemērota metodoloģija neatspoguļo maksimāli precīzi izmaiņas faktiskajā patēriņā.

Tiesa atzīst, ka pamatojoties uz prasītājas aprēķinu, no atbildētāja piedzenama maksa par izlietoto, bet neuzskaitīto dabasgāzi par periodu no 2010.gada 31.decembra līdz 2018.gada 31.decembrim, kā to lūdz prasītāja. Šajā laika posmā: - no 2010.gada 31.decembra līdz 2018.gada 31.decembrim uzskaitītais patēriņš ir 15 767 m^3, savukārt aprēķinātais patēriņš ir 21 120 m^3, par starpību 5 353 m^3 ir aprēķināta parāda summa 3 210,14 *euro*, kas piedzenama no atbildētāja.

Strīds par to, ka atbildētājs ir norēķinājies par uzskaitīto dabasgāzi nepastāv. Turklāt minētais redzams no atbildētāja iesniegtajiem pierādījumiem par atbildētāja fiksētajiem skaitītāja rādījumiem laika posmā no 2011.gada līdz 2018.gadam, maksājumiem par laika posmu no 2011.gada līdz 2020.gadam un izlīdzinātā maksājuma aprēķina.

Apstāklis, ka 2012.gadā 24.septembrī, 2015.gada 20.janvārī u n 2018.gada 19.februārī, veicot apsekošanu, prasītāja nebija konstatējusi iejaukšanos skaitītāja darbībā nepierāda to, ka tāda iejaukšanās nav bijusi.

Tā kā atbildētājs nav ievērojis līguma 2.1.4.punktā noteikto pienākumu nodrošināt gāzes skaitītāju un plombu saglabāšanu, Ministru kabineta noteikumu Nr.78 97.3.punktu un 146.puntu, atbildētājs ir rīkojies prettiesiski, pastāv cēloniskais sakars starp atbildētāja prettiesisko rīcību un zaudējumiem parāda par neuzskaitīto dabasgāzes patēriņu apmērā 3 210,14 *euro*, prasība par atlīdzības 3 210,14 *euro* piedziņu ir pamatota un apmierināma.

Sakarā ar atbildētāja norādi uz 2006.gada 22.augusta Ministru kabineta noteikumiem Nr.665 "Noteikumi par metroloģiskajām prasībām gāzes patēriņa skaitītājiem un tilpuma korektoriem" izskaidrojams, ka noteikumi nosaka metroloģiskās prasības un atbilstības novērtēšanas procedūras gāzes patēriņa skaitītājiem un tilpuma korektoriem, kas paredzēti gāzes daudzuma uzskaitei dzīvojamās ēkās, kā arī komerciālām un vieglās rūpniecības vajadzībām, pirms gāzes patēriņa skaitītāji un tilpuma korektori tiek ievietoti iekšējā tirgū, kā arī nodoti lietošanā, nevis maksimāli pieļaujamo kļūdu dabasgāzes patēriņa skaitītājiem, kas būtu ņemama vērā nosakot patērētās dabasgāzes apjomu.

Tiesa nevar piekrist arī atbildētāja iebildumiem, ka darbiniekam, kas veic skaitītāja noņemšanu jāatbilst Ministru kabineta noteikumu Nr.78 2.21.apakšpunkta prasībām un iejaukšanās skaitītājā jākonstatē skaitītāja noņemšanas brīdī, neiesaistot ekspertus. Minētā tiesību norma dod skaidrojumu terminam "par gāzes saimniecību atbildīgā persona", kas nav attiecināms uz prasītājas darbiniekiem.

[6.3] Prasītāja prasību par līgumsoda 3 210,14 *euro* piedziņu pamato ar noslēgtā līguma 4.2.punktu, kurš paredz pārrēķinu trīskāršā apmērā. Savukārt atbildētājs norāda, ka līguma 4.2. punktā norma pēc sastāva un būtības ir Ministru kabineta 2016. gada 9. februāra noteikumu Nr. 85 "Dabasgāzes piegādes un lietošanas noteikumi" 98.punkts, kas atcelts ar Satversmes tiesas 2020.gada 28.septembra spriedumu lietā Nr. 2019-37-0103.

Ministru kabineta noteikumu Nr. 85 98.punkts nosaka, ja sistēmas operators konstatē un pierāda līdz tiesisku pierādījumu ticamības pakāpei šo noteikumu, dabasgāzes piegādes līguma vai sistēmas pakalpojuma līguma pārkāpumu, kas radies lietotāja darbības vai bezdarbības dēļ un kura dēļ lietotājam ir samazināts patērētās dabasgāzes uzskaitītais daudzums vai radīta iespēja dabasgāzi patērēt bez maksas, lietotājs samaksā par patērēto dabasgāzi un kompensāciju.

Tiesa atzīt, ka kompensācijas aprēķināšana ir vērtējama raugoties no tās samērīguma, jo Satversmes tiesa minētajā spriedumā atzina par neatbilstošām Latvijas Republikas Satversmei Ministru kabineta noteikumu normas tikai tiktāl, ciktāl kompensācijas apmērs nosakāms, reizinot tajos paredzētajā kārtībā noteikto patērētās dabasgāzes daudzumu ar dabasgāzes tirdzniecības tarifu divkāršā apmērā. Satversmes tiesa atzina, ka kompensācijas aprēķināšana pēc būtības nav prettiesiska vai nepamatota, bet gan tās aprēķināšanas kārtība neatbilst augstāka juridiska spēka normām.

Jautājuma izskatīšanai par kompensācijas apmēra noteikšanu tiesa ņem vērā Satversmes tiesas 2020.gada 28.septembra sprieduma lietā Nr.2019-37-0103 30.3.punktā noteikto, ka ir ievērojams kompensācijas mērķis, kā arī tas, ka kompensācijas apmēram jābūt samērīgam.

Tā kā kompensācija pēc tās juridiskās dabas ir pielīdzināma līgumsodam, tās samērīga apmēra noteikšanai izmantojami kritēriji, kurus vispārējās jurisdikcijas tiesas atbilstoši no demokrātiskas tiesiskas valsts pamatnormas atvasinātajam samērīguma principam un Civillikuma 1717.pantam izmanto līgumsoda apmēra samērīguma noteikšanā.

Kompensācija kā enerģijas lietotāja saistību pastiprināšanas līdzeklis motivē enerģijas lietotāju ievērot dabasgāzes lietošanas noteikumus un līgumu par dabasgāzes piegādi un sekmē dabasgāzes lietošanas noteikumu pārkāpumu prevenciju, tādējādi veicinot kvalitatīvu un drošu sabiedrisko pakalpojumu sniegšanu. [..] enerģijas lietotāja pienākums maksāt kompensāciju ir piemērots līdzeklis enerģijas lietotāju tiesību aizsargāšanai un sabiedrības labklājības veicināšanai (*sk. Satversmes tiesas 2020. gada 28. septembra sprieduma lietā Nr. 2019-37-0103 21.2. punktu*).

Civillikuma 1717.pants noteic, ka līgumsods nav aprobežots ar zaudējumu lielumu, kādi paredzami no līguma neizpildīšanas, taču tam jābūt samērīgam un atbilstošam godīgai darījumu praksei.

Līgumsodam ir sodīšanas un zaudējumu atlīdzināšanas funkcija. Arī kompensācija ir vērsta uz minēto funkciju. Vērtējot piedzenamās kompensācijas samērīgumu ar izdarīto pārkāpumu, tiesa ņem vērā, ka lietā ir konstatēta skaitītāja rūpnīcas plombas (verifikācijas kniedes) neesība un nomaiņa ar citu, kas radīja iespēju patērēt dabasgāzi bez maksas ilgā laika periodā. Tas ir būtisks pārkāpums.

Sodam jābūt taisnīgam un samērīgam ne tikai ar atbildētāja izdarīto pārkāpuma smagumu, bet tas jāsamēro arī ar prasītāja tiesībām saņemt atbilstošu kompensāciju, taču neradot iespēju energoapgādes komersantam iedzīvoties uz atbildētāja rēķina.

Neapšaubāmi nesankcionēta iejaukšanās gāzes skaitīšanas ierīces darbībā, lai gāzes lietotājam būtu iespēja dabasgāzi patērēt bez maksas, nav atbalstāma un ir sodāma, taču tas ir jāsamēro ar personas izdarīto pārkāpuma smagumu un bīstamību.

Tādejādi, lai kompensācija būtu samērīga un taisnīga, pildītu sodīšanas un preventīvo funkciju, kā arī lai nodrošinātu taisnīgu rezultātu, ievērojot izklāstītos argumentus, tiesas atzīst, ka izskatāmajā lietā kompensācijas apmērs aprobežojams ar 10 % no parāda 3 210,14 *euro*, kas ir 321,01 *euro*.

Tiesa uzskata, ka prasītājas aprēķinātā kompensācija 3 210,14 *euro* nav samērīga un taisnīga, jo prasītāja par pārkāpumu aprēķinājusi neproporcionāli lielu sodu (kompensāciju).

Attiecīgi prasība daļā kompensācijas 2 889,13 *euro* (3 210,14 *euro* - 321,01 *euro*) piedziņu ir noraidāma.

[6.4] Tiesa atzīst, ka saskaņā ar Ministru kabineta noteikumu Nr.78 148.1.punktu un līguma noteikumiem lietotājam ir jāsedz izdevumi par skaitītāja noņemšanu un uzstādīšanu, kas konkrētā gadījumā ir 24,64 *euro*, izdevumi par skaitītāja pārbaudes izdevumiem 36,30 *euro*, un jāatlīdzina jauna skaitītāja vērtība 44,29 *euro*, tāpēc prasība šajā daļā ir apmierināma.

Atbildētāja iebildumiem par skaitītāja ekspluatācijas laiku nav būtiskas nozīmes, jo ir konstatēta iejaukšanās skaitītājā, kuras dēļ skaitītājs ir bojāts.

[6.5] Atbilstoši Civilprocesa likuma 195.panta, Civillikuma 1759.panta 1.punkta un 1765.panta pirmās daļas noteikumiem prasītājai nosakāmas tiesības saņemt no atbildētāja likumiskos 6% gadā no piedzītās, bet nesamaksātās summas par laiku līdz sprieduma izpildei (izsoles noslēguma dienai).

[6.6] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 41.panta pirmo daļu pusei, kuras labā taisīts spriedums, tiesa piespriež no otras puses visus tās samaksātos tiesas izdevumus. Ja prasība apmierināta daļēji, šajā pantā norādītās summas piespriež prasītājam proporcionāli tiesas apmierināto prasījumu apmēram.

Prasītāja lietā samaksājusi valsts nodevu par prasību 495,66 *euro*, ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 5,37 *euro*, izdevumus par ekspertīzi 306,14 *euro*, kopā 807,17 *euro*.

Prasības kopējā summa ir 6 525,51 *euro*. Prasība tiek apmierināta par summu 3 636,38 *euro*, tas ir, 55,73 % no prasības summas. Tādēļ no atbildētāja prasītājas labā piedzenamie tiesas izdevumi proporcionāli prasības apmierinātajai daļai ir 449,84 *euro*.

Prasītājai lietā radušies ar lietas vešanu saistītie izdevumi advokāta palīdzības samaksai un prasītāja lūdz piedzīt 978,83 *euro*.

Civilprocesa likuma 44.panta pirmās daļas 1.punkta a) apakšpunkts noteic, ka atlīdzināmie izdevumi advokāta palīdzības samaksai prasībās, kurām ir mantisks raksturs un kurās prasības summa nepārsniedz 8500 *euro*, ir atlīdzināmi to faktiskajā apmērā, tomēr ne vairāk par 30 procentiem no prasījumu apmierinātās daļas. Savukārt minētā panta ceturtā daļa paredz, ja prasība ir izskatīta tikai pirmās instances tiesā, atlīdzināmie izdevumi advokāta palīdzības samaksai nedrīkst pārsniegt 50 procentus no šā panta pirmajā daļā noteiktā maksimālā atlīdzības apmēra.

Atbilstoši Civilprocesa likuma 44.panta pirmās daļas 1.punkta a) apakšpunkta un ceturtās daļas nosacījumiem no atbildētāja prasītājas labā piedzenami izdevumi advokāta palīdzības apmaksai 545,46 *euro* (prasības apmierinātā daļa 3 636,38 *euro* x 30 % / 2).

[6.7] Lietā radušies izdevumi par tiesas pavēstu un citu tiesas dokumentu piegādāšanu 9,47 *euro*. Prasītāja samaksājusi ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 5,37 *euro*, tādēļ tiesas izdevumi 4,10 *euro*, kas nav apmaksāti iepriekš, ir piedzenami no atbildētāja valsts labā.

[6.8] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 119.panta pirmo daļu tiesa nosaka civillietā Nr.C33410720 lietiskos pierādījumus – gāzes skaitītāju G4 BK Nr./numurs/ ar plombu Nr./numurs/ un salīdzināmo paraugu – gāzes skaitītāju G4 BK Nr.1829463-026-04-I, pēc sprieduma stāšanās likumīgā spēkā atdot prasītājai.

[6.9] /pers. I/ Civilprocesa likuma 204.[1] pantam atbildētājam nosakāms termiņš sprieduma labprātīgai izpildei 10 dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Rezolutīvā daļa

[7] Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 8.pantu, 34.panta pirmās daļas 1.punkta b) apakšpunktu, 41.panta pirmo daļu, 44.panta pirmās daļas 1.punkta a) apakšpunktu un ceturto daļu, 92.-97., 119.panta pirmo daļu, 189.-193., 204.[1] pantu, tiesa

nosprieda

apmierināt daļēji akciju sabiedrības "Gaso" prasību pret /pers. A/.

Piedzīt no /pers. A/, personas kods /personas kods/, akciju sabiedrības "Gaso", reģistrācijas Nr.40203108921, labā atlīdzību par patērēto dabas gāzi 3 210,14 *euro*, kompensāciju 321,01 *euro*, izdevumus par skaitītāja demontāžu un uzstādīšanu 24,64 *euro*, jaunā skaitītāja vērtību 44,29 *euro*, skaitītāja pārbaudes izdevumus 36,30 *euro*, tiesas izdevumus 449,84 *euro* un ar lietas vešanu saistītos izdevumus 545,46 *euro*, kopā 4 631,68 *euro* (četri tūkstoši seši simti trīsdesmit viens *euro* un sešdesmit astoņi centi).

Noteikt akciju sabiedrības "Gaso" tiesības saņemt no /pers. A/, likumiskos 6 % gadā no piespriestās, bet nesamaksātās naudas summas par laiku no dienas, kas noteikta sprieduma labprātīgai izpildei, līdz sprieduma izpildei (izsoles noslēguma dienai), nepārsniedzot summu 3 315,37 *euro*.

Naudas summas ieskaitāmas akciju sabiedrības "Gaso", reģistrācijas Nr. 40203108921, norēķinu kontā Nr. LV74PARX0020531040001, AS "Citadele banka".

Noraidīt akciju sabiedrības "Gaso" prasību daļā par kompensācijas 2 889,13 *euro* piedziņu.

Piedzīt no /pers. A/, personas kods /personas kods/, valsts labā ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 4,10 *euro* (četri *euro* un desmit centi).

Valsts labā ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi ieskaitāmi kontā Nr.LV51TREL2190458019000, saņēmēja Tiesu administrācija.

Noteikt termiņu sprieduma labprātīgai izpildei 10 dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Pierādījumus civillietā Nr.C33410720 – gāzes skaitītāju G4 BK Nr./numurs/ ar plombu Nr./numurs/ un gāzes skaitītāju G4 BK Nr.1829463-026-04-I – pēc sprieduma stāšanās likumīgā spēkā atdot akciju sabiedrībai "Gaso".

Spriedumu var pārsūdzēt Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijā 20 (divdesmit) dienu laikā no sprieduma pasludināšanas dienas, apelācijas sūdzību iesniedzot Rīgas rajona tiesā.

Tiesnese O.Žuka

DOKUMENTS PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU